

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Artykuł:

Otrębski Edward: Wyniki badania budżetów domowych pracowników umysłowych przeprowadzonego w maju 1932 r.

Źródło:

Statystyka Pracy 1932, strony 345-363

Artykuł zdigitalizowany i udostępniony cyfrowo w ramach zadań projektu pt. „Digitalizacja i udostępnianie online »Bibliografii gospodarki Wielkopolski 1919-39« H. Maciejewskiej” (SONB/SP/550684/2022)

Wyniki badania budżetów domowych pracowników umysłowych przeprowadzonego w maju 1932 r.

Organizacje zawodowe pracowników umysłowych oddawna odczuwały w swej działalności brak danych, które mogłyby stać się podstawą do obliczenia zmian, dokonywujących się pod wpływem przebiegów drożyznianych w kosztach utrzymania rodzin t. zw. inteligencji pracującej.

Organizacje te zdawały sobie sprawę, iż pracownicy umysłowi choćby z tego powodu, że są lepiej uposażeni i inne mają wymagania, żyją inaczej niż masy robotnicze, a co zatem idzie, że obliczany przez Główny Urząd Statystyczny wskaźnik kosztów utrzymania rodzin robotniczych nie może być uznany za właściwą charakterystykę zmiany siły nabywczej pieniądza, ujmowanej ze stanowiska potrzeb spożywczych rodzin pracowników umysłowych.

Oczywistą zdawała się konieczność zastosowania zgoła innych norm przy obliczaniu wskaźnika kosztów utrzymania pracowników umysłowych. Przeszkodą do zbudowania teoretycznego budżetu, który nadawałby się jako schemat przy obliczaniu takiego wskaźnika, był brak danych o budowie budżetów domowych tej warstwy społecznej.

Próby objęcia budżetów domowych rodzin pracowniczych badaniami, prowadzonymi przez Główny Urząd Statystyczny, Magistrat m. st. Warszawy i Instytut Gospodarstwa Społecznego w latach 1927 do 1929, nie zostały uwieńczone pomyślnymi wynikami i dopiero w roku 1932 udało się Radzie Okręgowej Unji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych w Warszawie pozyskać liczniejsze grono swych członków do wzięcia udziału w takim badaniu.

Przygotowania do badania trwały z wielu względów dość długo, wreszcie przy współudziale Głównego Urzędu Statystycznego i Instytutu Gospodarstwa Społecznego ułożono formularze dotyczące opisu rodziny, opisu mieszkania i schemat książki rachun-

ków domowych. Jednocześnie zdecydowano, że, ze względu na duże koszty ankiety całorocznej, zapisy obejmą tylko okres jednomiesięczny. Oprócz tego chodziło również o otrzymanie wyników w możliwie krótkim czasie.

Postanawiając poprzestać na zapisach jednomiesięcznych, liczone się z tem, że będą one naogół wystarczające jedynie w odniesieniu do wydatków na żywność oraz w odniesieniu do wszystkich tych rodzajów wydatków, dla których charakterystycznym jest mniej więcej równomierne rozłożenie w ciągu całego roku. Ponieważ jednakże dążono do tego, aby badania ujęły również pozycje wydatków występujących nie w każdym miesiącu, lecz bądź sezonowo jak np. odzież, bądź tylko w większych odstępach czasu jak np. meble, tedy dla tego rodzaju wydatków postanowiono dodatkowo zebrać dane drogą pytań, dotyczących 16 miesięcy bezpośrednio poprzedzających miesiąc sprawozdawczy. Poza wydatkami na meble i ubranie zamierzano ująć w ten sposób wydatki na upiększenie, remont i kupno mieszkania, węgiel, bieliznę, obuwie, biżuterję, prezenty, szkołę, letnisko, wycieczki, leczenie, pogrzeby.

Po ustaleniu wytycznych, według których miało być prowadzone całe badanie, wykonano w ciągu kwietnia wstępne prace niezbędne do rozpoczęcia ankiety, a więc zaangażowano instruktorów i przeprowadzono na terenie poszczególnych organizacji pracowniczych szeroką akcję uświadamiającą o znaczeniu ankiety.

Ankieta zamierzano objąć około 300 rachunków domowych. Niestety, nie zdołano zainteresować szerszego grona osób i cały plon badania stanowiło tylko 94 rachunki domowe za miesiąc maj 1932 r.

Po ukończeniu zbierania materiałów Rada Okręgowa powierzyła opracowanie ankiety Głównemu Urzędowi Statystycznemu.

W toku opracowania wynikła konieczność odrzucenia zapisów 15 rodzin, a to wskutek ich niekompletności tak, że w ostatecznym opracowaniu uwzględniono tylko 71 budżetów rodzin pracowniczych i 8 osób samotnych.

Wyniki badań budżetów pracowników umysłowych ujęto w następujące tablice: 1) przychody, 3) rozchody, 5 i 6) spożycie, 7) wartość odżywcza i cieplna normy dziennej. Wymienione tablice sporządzono na podstawie zapisów bieżących, dokonanych w ciągu maja 1932 r.

Zapisy o wydatkach na meble, komoře, do którego wliczono koszty kupna mieszkania, wydatki na węgiel i letnisko za okres 16 miesięcy wstecz wykorzystano dla obliczenia przeciętnych miesięcznych, które mogłyby być przydatne jako charakterystyka wydatków ponoszonych w ciągu całego roku. Dodając obliczone w ten sposób przeciętne dla wymienionych grup wydatków do pozostałych nieuzupełnianych pozycji wydatków, poniesionych w maju, zbudowano przeciętny miesięczny budżet dla całego roku (tabl. 4).

Innych pozycji wydatków, które normalnie powinny występować sezonowo (np. remont mieszkania, obuwie, wydatki szkolne) nie uzupełniano danymi z zapisów za okres ubiegły, gdyż dane te ujęte w skali miesięcznej dawały mniejsze kwoty niż wydatki na wymienione pozycje budżetu według zapisów majowych. Pochodzi to stąd, że niektóre pytania co do wydatków za okres ubiegły były postawione niewłaściwie i w sposób ogólnikowy, a przytem zapisy za okresy ubiegłe są zawsze z natury rzeczy mniej dokładne, wreszcie tego rodzaju zapytaniami nie można obejmować wydatków drobnych, jak to miało miejsce w omawianej ankiecie. W drodze wyjątku uzupełniono dane o wydatkach na odzież wierzchnią w grupie rodzin najmniej zamożnych zapisami za okres ubiegły, a to z tej przyczyny, że w tych rodzinach przeciętna miesięczna kwota tych wydatków uzyskana z zapisów za okres ubiegły wypadła większa, aniżeli średnie wydatki w miesiącu maju.

Z faktu, że przeciętne miesięczne wyliczone z zapisów za okres ubiegły wypadły prawie równe, albo mniejsze niż rzeczywiste wydatki majowe, wynika, że zbadane rodziny urzędnicze robią zakupy równomiernie przez cały rok, na co pozwala im wysoki poziom zamożności, wyrażający się sumą 203,09 zł.

wydatków miesięcznych na jednostkę konsumcyjną.

Równomierności takiej oczywiście nie możnaby nigdy oczekiwać w typowej rodzinie robotniczej, gdzie stopa zamożności jest więcej niż czterokrotnie niższa¹. Pod tym względem rodziny robotnicze gospodarują zgoła inaczej i np. odzież kupują tylko wtedy, gdy stara zupełnie nie nadaje się do użytku, a nadchodzący sezon zmusza do kupna, choćby za cenę czasowego pogorszenia odżywiania.

Ponieważ dzięki dokonanyemu uzupełnieniu w wymienionych wyżej pozycjach, ogólna suma rozchodów wzrosła, to należało dokonać odpowiednich zmian i w tablicy przychodów. Wychodząc z założenia, że zarobek majowy jest mniejszy od przeciętnego rocznego, gdyż nie uwzględnia pensyj trzynastych i t. p. wynagrodzeń uzupełniających, powiększono o odpowiednie sumy zarówno zarobek głowy rodziny, jak i jej członków, i w ten sposób powstała tabl. 2.

Przechodząc z kolei do metody opracowania do ogólnej charakterystyki wyników, jakie osiągnęła ankieta, trzeba stwierdzić, że aczkolwiek zapisy za miesiąc maj były naogół robione dość skrupulatnie, nie uchroniło to jednakże osiągniętych wyników przed poważnymi brakami. Poza wątpliwościami, które nastęrczają zapisy za okres ubiegły, najważniejszą usterką dokonanego badania jest niedostateczna liczba zebranych rachunków domowych. Zbyt wąskie pole obserwacji zmusza do wielkiej ostrożności w wysnuwaniu wniosków, tembardziej, że ankieta trwała tylko 1 miesiąc i objęła rodziny znajdujące się w bardzo różnych warunkach materialnych, o czym świadczy tablica 1.

Tabl. 1. Zbadane rodziny pracownicze według szczegółowej skali zamożności
Les familles de travailleurs intellectuels d'après le degré d'aisance

Rodziny, w których miesięczna suma wydatków na jednostkę konsumcyjną <i>a</i> wynosi złotych	Liczba zbadanych rodzin <i>Nombre de familles examinées</i>	Les familles où le montant mensuel des dépenses par unité de consommation <i>a</i> a été (zlotys)
Ogółem	71	Total
75 — 99	2	75 — 99
100 — 124	8	100 — 124
125 — 149	9	125 — 149
150 — 174	13	150 — 174
175 — 199	7	175 — 199
200 — 224	9	200 — 224

a Ob. uwagę *a* na końcu tablicy.

a Voir la note *a* à la fin du tableau.

¹ Według obliczeń T. Szturm de Sztrema (*Statystyka Cen* r. 1931 zeszyt 4) w roku 1927 po dokonaniu przeliczeń koniecznych ze względu na spadek cen na jednostkę konsumcyjną w typowej rodzinie robotniczej w Warszawie wypadło 46,54 zł. wydatków miesięcznie.

(dok.—fin)

Rodziny w których miesięczna suma wydatków na jednostkę konsumcyjną <i>a</i> wynosi złotych	Liczba zbadanych rodzin <i>Nombre de familles examinées</i>	Les familles où le montant mensuel des dépenses par unité de consommation <i>a</i> a été (złotys)
225 — 249	4	225 — 249
250 — 274	5	250 — 274
275 — 299	4	275 — 299
300 — 349	5	300 — 349
350 — 399	4	350 — 399
400 — 449	—	400 — 449
450 — 499	1	450 — 499

a Za jednostkę konsumcyjną przyjęto dorosłego konsumenta—mężczyznę; kobiety i dzieci przeliczono według następującej skali: poniżej 1 roku—0,25, 1 rok—0,30, 2 lata—0,40, 3—7 lat—0,50, 8—11 lat—0,60, 12—13 lat—0,70, 14—17 lat mężczyźni—0,85, kobiety—0,75, 18 lat i więcej mężczyźni 1,00, kobiety—0,85.

a Comme unité de consommation on admet la consommation d'un homme adulte; les femmes et les enfants sont estimés d'après l'échelle suivante: au-dessous d'un an—0,25, un an—0,30, 2 ans—0,40, 3—7 ans—0,50, 8—11 ans—0,60, 12—13 ans—0,70, 14—17 ans homme—0,85, femme—0,75, 18 ans et plus homme—1,00, femme—0,85.

W dalszych rozważaniach nie będzie naszym celem wyczerpująca analiza zebranych w omawianej ankiecie materiałów¹, a raczej uchwycenie zasadniczych rysów, charakteryzujących budżety zbadanych rodzin oraz uwypuklenie tych rysów przez porównanie z wynikami ankiety o budżetach robotniczych.

Przychody. Zarobek główny głowy rodziny stanowi przeciętnie 74,8% ogólnej sumy przychodów badanych rodzin i jest, jak wogóle w środowiskach żyjących z pracy najemnej, właściwie podstawą bytu, to też dla lepszej charakterystyki stosunków zarobkowych wśród zbadanych rodzin dajemy tablicę II.

Tabl. II. Rodziny zbadane według grup zamożności i zarobku głównego głowy rodziny

Les familles examinées d'après les groupes d'aisance et suivant le gain principal du chef de famille

Rodziny, w których zarobek główny rodziny wynosi miesięcznie złotych	Wszystkie grupy <i>Tous les groupes</i>	Grupy zamożności <i>a</i> <i>Groupes d'aisance a</i>			Les familles, où le gain principal mensuel du chef de famille s'élève (à złotych)
		I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 zł. i więcej et plus	
Ogółem	71	19	33	19	Total
150 — 199	1	1	—	—	150 — 199
200 — 299	15	7	4	4	200 — 299
300 — 399	17	6	8	3	300 — 399
400 — 499	19	3	13	3	400 — 499
500 — 599	10	2	5	3	500 — 599
600 — 699	—	—	—	—	600 — 699
700 — 799	2	—	1	1	700 — 799
800 — 899	1	—	—	1	800 — 899
900 — 999	3	—	1	2	900 — 999
1000 — 1700	3	—	1	2	1000 — 1700

a Według miesięcznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną w złotych.

a D'après le montant mensuel des dépenses par unité de consommation en złotych.

Znaczenie zarobku głowy rodziny, tej najważniejszej pozycji dochodu, wzrasta przy przejściu od I do II grupy zamożności, ale w III najzamożniejszej grupie, w której przeciętny zarobek wynosi aż 657,78 zł., zarobek głowy rodziny stanowi już tylko 67,0%, natomiast wzrasta rola „innych przychodów“, przyczem przychody te nie polegają na zaciąganiu długów, co tak często spotykamy wśród t. zw. innych przychodów w budżetach rodzin robotniczych.

Z innych pozycji dochodów omówimy tu jeszcze tylko rolę zarobków pobocznych głowy rodziny i zarobków innych członków rodziny, które to dwie pozycje stanowią przeciętnie 15,1% ogólnej sumy przychodów i gdy w I grupie ich udział nie przekracza 9,3%, w II—11,3%, to w III ich udział wzrasta już do 21,3%.

Wzrost roli tych pozycji w ogólnym dochodzie pozwala przypuszczać, że wyższe i lepiej płatne stanowisko głowy rodziny ułatwia członkom rodziny wogóle znalezienie pracy i to pracy lepiej płatnej. Sprawę tę jaskrawo oświetla okoliczność, że zarówno zarobek poboczny głowy rodziny, jak i zarobek członków rodziny najczęściej występują w rodzinach najzamożniejszych (tabl. III).

Tabl. III. Zarobek poboczny oraz zarobek członków rodziny w rodzinach pracowników umysłowych objętych ankietą 1932 r.

Gain accessoire du chef de famille et gains des membres de famille, dans les familles de travailleurs intellectuels examinées par l'enquête de 1932

Wyszczególnienie	Rodziny, które wykazały <i>Familles ayant démontré</i>		Spécification
	zarobek poboczny głowy rodziny <i>le gain accessoire du chef de famille</i>	zarobek członków rodziny <i>le gain des membres de famille</i>	
	w odsetkach ogółu rodzin <i>en proportion p. cent du total des familles envisagées</i>		
Wśród wszystkich rodzin zbadanych	30	28	Parmi toutes les familles envisagées
Wśród rodzin zaliczonych:			Parmi les familles attribuées au:
do I grupy zamożności . . .	21	26	I groupe d'aisance
do II grupy zamożności . . .	27	21	II groupe d'aisance
do III grupy zamożności . . .	42	42	III groupe d'aisance

¹ Reprezentacyjność zebranego materiału zostanie omówiona w najbliższym zeszycie *Statystyki Pracy* łącznie z metodą obliczeń wskaźnika kosztów utrzymania dla rodzin pracowniczych.

Rozchody. Rozpatrując budowę budżetu rodzin zaliczonych do różnych grup zamożności, widzimy silny spadek udziału wydatków żywnościowych w miarę przechodzenia od niższych grup zamożności do wyższych: w I grupie stanowią one 33,6%, w III natomiast tylko 21,6% ogólnej sumy rozchodów. Pomimo jednakże tak silnego w III grupie spadku roli wydatków żywnościowych, nie przestają one jednak stanowić największej grupy rozchodów.

Cechą znamioną budowy zbadanych budżetów pracowniczych jest, że w miarę podnoszenia się poziomu zamożności dążność do wzrostu wyraźnie występuje jedynie w udziałach następujących pozycji rozchodów: „urządzenie i utrzymanie mieszkania“, „wydatki kulturalne“ i „inne wydatki“. Natomiast wszystkie pozostałe pozycje bądź nie ujawniają żadnej zdecydowanej tendencji do wzrostu w miarę przejścia od niższych grup zamożności do wyższych (dotyczy to między innymi tak poważnych pozycji jak „komorne“ i „odzież“), bądź udział ich w ogólnej sumie rozchodów w budżetach rodzin zamożniejszych spada (np. wydatki na „tytoń“, „opał i światło“).

Tego rodzaju zjawiska zupełnie nie spotykamy w budżetach robotniczych, gdzie zawsze spadkowi udziału wydatków żywnościowych towarzyszy wzrost udziałów nieomal wszystkich pozycji, a więc zarówno takich, których udział jest zawsze dość znaczny (np. „odzież“, „komorne“, „opał i światło“), jak i mniej ważnych (np. „alkohol“, „tytoń“).

Poprzestając na powyższych ogólnych uwagach w sprawie budowy budżetów domowych rodzin pracowników umysłowych, przejdziemy obecnie do próby scharakteryzowania tych budżetów przez porównanie z budżetami robotniczymi. W tym celu rozpatrzemy zestawione w tablicy IV liczby oświetlające budowę przeciętnego budżetu robotniczego według wyników ankiety 1929 r.¹ z analogicznymi liczbami, które uzyskaliśmy z omawianej ankiety o budżetach pracowników umysłowych.

Tabl. IV. Budowa przeciętnych budżetów robotniczych i pracowniczych

La structure des budgets moyens des ouvriers et des travailleurs intellectuels

Wyszczególnienie	Budżet robotniczy	Budżet pracowniczy	Spécification
	<i>Budget d'ouvriers</i>	<i>Budget de trav. intell.</i>	
	Warszawa 1929	Warszawa maj—maj 1932	
	Wydatki na poszczególne pozycje wyrażone w $\frac{0,1}{100}$ ogółu rozchodów		
	<i>Dépenses des postes particuliers en proportions p. cent du total des déboursés</i>		
Ogółem	100,0	100,0	Total
Żywność	54,9	28,2	Alimentation
Alkohol	1,3	0,6	Alcool
Tytoń	1,3	1,5	Tabac
Komorne	6,0	13,5	Loyer
Urządzenie mieszkania	2,2	4,6	Aménagement du logement
Opał i światło	4,5	4,6	Chauffage et éclairage
Higjena i zdrowie	1,5	3,5	Hygiène et santé
Odzież i obuwie	17,4	12,5	Vêtements et chaussures
Wydatki kulturalne	3,6	6,4	Dépenses culturelles
Ubezpieczenia	2,5	5,5	Assurance
Podatki	1,4	3,8	Impôts
Przejazdy	1,4	3,8	Communications
Pozostałe wydatki	1,4	7,8	Autres dépenses
Inne rozchody	0,6	3,7	Autres débours.

Z tablicy IV widzimy przedewszystkiem, że w budżetach pracowniczych, rola wydatków na żywność jest o połowę mniejsza niż w budżetach robotniczych.

Zmniejszenie się roli wydatków żywnościowych w budżecie pracowniczym sprawia, że udziały innych pozycji rozchodów odpowiednio wzrastają, a mianowicie udziały wydatków na komorne, urządzenie mieszkania, higienę, cele kulturalne, ubezpieczenia, podatki, przejazdy i udział pozycji wydatków pozostałych wzrastają w porównaniu z budżetem robotniczym od 1,8 do 5,6 razy.

Znamionym wyjątkiem pod tym względem (jeśli pominąć wydatki na alkohol, które nie zostały odpowiednio uchwycone w ankiecie z powodu zbyt krótkiego jej trwania) są wydatki na odzież i obuwie, które w budżecie robotniczym są drugą z kolei co

¹ Z materiałów nieopublikowanych Głównego Urzędu Statystycznego.

do wagi pozycją, a w budżecie pracowniczym miejsce to zajmuje komorne, zaś odzież i obuwie jest już trzecią z kolei co do wagi pozycją rozchodów. Pozatem udział wydatków na odzież i obuwie w budżecie pracowniczym jest mniejszy niż w robotniczym.

Ponieważ przy przejściu od przeciętnego budżetu robotniczego do budżetu pracowniczego obserwujemy wzrost odsetka, jaki stanowią wydatki kulturalne w ogólnej sumie rozchodów, tylko 1,8 razy, gdy np. udział pozycji pozostałych wydatków wzrasta 5,6 razy, przejazdów—2,7 razy, wydatków na higienę—2,3 razy, komorne—2,3 razy i urządzenie mieszkania—2,1 razy, to nasuwa się myśl, że różnice, jakie widzimy w budowie budżetu robotniczego i pracowniczego, mają swe źródło w pierwszym rzędzie w odmiennych warunkach materialnych tych dwu kategorii ludzi pracy, a nie wynikają z różnic w poziomie kulturalnym.

W tem przekonaniu utwierdza nas i ta okoliczność, że rodziny pracownicze są 3,2 razy zamożniejsze od rodzin robotniczych, gdyż przeciętna suma wydatków na jednostkę konsumcyjną wśród zbadanych rodzin pracownicznych równa się 202,76 zł., a wśród rodzin robotniczych objętych ankietą Głównego Urzędu Statystycznego z 1929 roku, biorąc pod uwagę zmiany w kosztach utrzymania, tylko 63,03 zł.

Odżywianie. Zbadane rodziny pracownicze wydają miesięcznie na żywność przeciętnie na jednostkę konsumcyjną 59,35 zł. wobec 31,62 zł. w rodzinach robotniczych i oczywiście odżywiają się zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym bez porównania lepiej od rodzin robotniczych. Wartość cieplna i odżywcza norm spożycia podnosi się w miarę wzrostu zamożności badanych rodzin pracownicznych, co jest zupełnie naturalne, tembardziej że i wydatki żywnościowe też w tym wypadku wzrastają z 43,01 zł. w I grupie do 74,45 zł. w III. Ilość białka w spożywanych pokarmach jest zupełnie dostateczna, przyczem na specjalną uwagę zasługuje wysoki stosunek białka zwierzęcego do roślinnego a mianowicie mniej więcej jak 2:1.

Ilość tłuszczów jest zupełnie dostateczna i ma dążność do wzrostu w miarę podnoszenia się poziomu zamożności.

Co się tyczy węglowodanów, to ilość ich wzrasta w II grupie, natomiast w III w porównaniu z II zmniejsza się. Pod tym względem normy węglowodanów w budżecie

pracowniczych kształtują się podobnie jak w budżetach robotniczych, gdzie również w najzamożniejszych rodzinach ilość węglowodanów zaczyna się zmniejszać.

Wartość cieplna spożywanych artykułów, z punktu widzenia postulatów wysuwanych przez higienistów, jest co najmniej wystarczająca. Na specjalną uwagę zasługuje okoliczność, że w przeciętnym budżecie pracowniczym połowa wartości cieplnej spożywanych artykułów przypada na pokarmy pochodzenia zwierzęcego, wówczas gdy w budżetach robotniczych pokarmy te dają zaledwie 24,6% ogólnej wartości cieplnej norm spożycia (obacz tabl. V).

Tabl. V. Wartość odżywcza i cieplna dziennych norm spożycia na jednostkę konsumcyjną

Valeur nutritive et thermique des normes journalières de consommation par unité de consommation

Wyszczególnienie	Budżet robotniczy <i>Budget d'ouvriers</i> Warszawa 1929	Budżet pracowniczny <i>Budget de trav. intell.</i> Warszawa maj—maj 1932	Spécification
------------------	--	--	---------------

Wartość odżywcza w gramach
Valeur nutritive en grammes

Białko ogółem . . .	63,2	83,9	Albumine: total
roślinne . . .	33,2	28,4	végétale
zwierzęce . . .	30,0	55,5	animale
Tłuszcze . . .	53,0	98,2	Graisses
Węglowodany . . .	439,2	415,5	Hydrocarbonates

Wartość cieplna w kalorjach
Valeur thermique en calories

Ogółem	2 562,1	2 970,1	Total
Z art. pochodzenia:			Art. de provenance:
roślinnego . . .	1 930,9	1 779,9	végétale
zwierzęcego . . .	631,2	1 190,2	animale

Szczegółowe rozpatrzenie tabl. V pozwala stwierdzić, że zbadane rodziny pracownicze bez porównania lepiej odżywiają się, niż rodziny robotnicze i to zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym. Rodziny robotnicze spożywają mniej białka, tłuszczu a większą ilość węglowodanów i otrzymują mniej kaloryj. Pozatem pokarmy pochodzenia zwierzęcego wogóle dostarczają daleko mniejszego odsetka białka i kaloryj wśród zbadanych rodzin robotniczych niż pracownicznych.

Wspominając o większej wartości norm odżywiania się pracowników umysłowych, należy wziąć pod uwagę tę okoliczność, że badanie budżetów robotniczych trwało cały rok, a więc i przez okres zimowy, kiedy

organizm potrzebuje więcej pożywienia, natomiast badanie budżetów domowych pracowników umysłowych odbyło się w maju.

Wreszcie należy pamiętać również o tem, że przy obliczaniu wartości cieplnej i odżywczej zarówno norm budżetu pracowni-

go jak i robotniczego przyjmowaliśmy te same współczynniki, jakkolwiek nie ulega wątpliwości, że rodziny pracownicze jako zamożniejsze kupują artykuły w lepszych gatunkach i tem samem bardziej wartościowe pod względem odżywczym.

EDWARD OTRĘBSKI

Les résultats de l'enquête sur les budgets des travailleurs intellectuels, effectuée en mai 1932

Résumé

Le Conseil Régional de l'Union des Syndicats des Travailleurs Intellectuels, se conformant aux indications de l'Office Central de Statistique et de l'Institut de l'Economie Sociale, a effectué à Varsovie, au mois de mai dernier, une enquête sur les budgets des travailleurs intellectuels. L'élaboration des matériaux fournis par l'enquête a été confiée à l'Office Central de Statistique.

Les résultats du dépouillement des inscriptions courantes pour le mois de mai sont présentés dans les tableaux suivants: tableau 1—recettes, tableau 3—dépenses, tableaux 5 et 6—consommation et tableau 7—valeur nutritive et thermique de la norme journalière.

Comme les inscriptions des dépenses du mois de mai pour les meubles, le loyer (la dépense pour le loyer comprend aussi le prix d'achat du logement), le charbon, le vêtement (seulement dans le premier groupe des familles les plus pauvres) et la villégiature ne peuvent être considérées comme représentatives pour l'année entière, on a calculé les moyennes mensuelles de ces dépenses sur la base des inscriptions pour la période de 16 mois qui précèdent le mois envisagé et c'est ainsi que fut dressé le tableau 4—celui de dépenses moyennes.

Par suite des modifications mentionnées faites au côté des dépenses, on a été obligé d'adopter des amendements analogues au côté des recettes. Puisque le montant des

gains au mois de mai est, en général, inférieur au montant du gain moyen mensuel, on a augmenté les chiffres moyens des gains du chef de famille et des membres au cours du mois de mai, et c'est ainsi que fut dressé le tableau 2—celui de recettes moyennes.

Les recettes des familles de travailleurs intellectuels accusent une diminution de la part qui revient au gain principal du chef de famille dans le troisième groupe des familles les plus aisées, en accusant en même temps un accroissement considérable des parts qui reviennent aux gains accessoires et à ceux des membres de famille, ainsi qu'une importance considérable, qu'on n'observe jamais chez les familles ouvrières, de la rubrique d'„Autres recettes“ (v. tabl. 2).

Les familles considérées parmi les travailleurs intellectuels ne dépensent pour l'alimentation que 28,2% du total de leur revenu tandis que les familles ouvrières dépensent pour la nourriture 54,9% du total de leur gain (v. tabl. II).

Une si grande différence entre les parts qui reviennent aux dépenses pour l'alimentation par rapport au total des dépenses dans ces deux catégories de travailleurs s'explique en premier lieu par le fait que les familles de travailleurs intellectuels envisagées sont presque 3 fois plus aisées que les familles ouvrières.

La proportion des dépenses pour l'alimentation dans les budgets des travailleurs in-

telle que la valeur nutritive et thermique de la norme journalière chez les familles considérées est tout à fait satisfaisante, aussi bien au point de vue qualitatif que quantitatif. On observe que l'augmentation de la quantité d'albumine et de graisses consommées, ainsi que du nombre de calories, va de pair avec l'accroissement du degré d'aisance. De même, dans la quantité totale de l'albumine consom-

Comme la proportion des dépenses, pour les besoins culturels dans les budgets des travailleurs intellectuels n'est que 1,8 fois plus grande que dans les budgets des ouvriers, tandis que les proportions d'autres dépenses, outre celles pour l'alimentation, y augmentent dans une mesure bien plus grande, on arrive à la conclusion, que les différences de structure entre ces deux catégories de budgets résultent des conditions différentes d'existence et non de différents niveaux intellectuels de ces deux catégories de travailleurs.

La valeur nutritive et thermique de la norme journalière chez les familles considérées est tout à fait satisfaisante, aussi bien au point de vue qualitatif que quantitatif. On observe que l'augmentation de la quantité d'albumine et de graisses consommées, ainsi que du nombre de calories, va de pair avec l'accroissement du degré d'aisance. De même, dans la quantité totale de l'albumine consom-

mée, on observe l'accroissement de la proportion de l'albumine de provenance animale, qui dans le I groupe de familles s'exprime par 59,7% et dans le III groupe fait 69,9%. Les résultats analogues ont été obtenus en ce qui concerne la valeur thermique de la norme journalière: tandis que dans le I groupe le pourcentage des calories de provenance animale fait à peine 34,8%, dans le III groupe il est de 44,5%.

Il est évident, qu'en comparaison avec les familles ouvrières, celles de travailleurs intellectuels sont nourries bien mieux (v. tabl. III), ce qui est d'autant plus remarquable, que les résultats de l'examen des budgets ouvriers se réfèrent à l'année entière, tandis que l'enquête sur les budgets de travailleurs intellectuels a eu lieu au mois de mai.

En outre, nous sommes obligés de faire remarquer, qu'au cours du dépouillement des données fournies par les deux enquêtes, les calculs ont été basés sur les mêmes coefficients de la valeur nutritive et thermique des articles envisagés, bien qu'il n'y ait pas de doute que les articles alimentaires achetés par les travailleurs intellectuels soient de meilleure qualité et qu'ils aient par conséquent une valeur nutritive et thermique relativement plus grande que ceux achetés par les familles ouvrières.

Budżety domowe rodzin pracowników umysłowych

Budgets des familles de travailleurs intellectuels

Tabl. 1-A. Przeciętne przychody w maju — *Recettes moyennes au mois de mai*

1932

1932

Wyszczególnienie	Na rodzinę miesięcznie w złotych Montant moyen par famille en zlotys				Spécification
	Grupy zaможności a Groupes d'aisance a				
	Wszystkie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus	
Liczba zbadanych budżetów	71	19	33	19	Nombre des budgets examinés
Przeciętna liczba osób w rodzinie . .	3,89	4,42	3,82	3,47	Nombre moyen des personnes dans une famille
Przeciętna liczba jednostek konsumcyjnych w rodzinie	3,11	3,48	3,04	2,85	Nombre moyen des unités de consommation dans une famille
Przychody netto ogółem	628,52	432,82	578,10	933,66	Total des recettes nettes
A. Dochody razem	590,03	400,20	550,64	848,26	A. Total des revenus
a. Dochód z pracy	572,32	376,66	529,54	842,29	a. Revenu du travail
1 Zarobek główny głowy rodziny . .	468,76	334,36	455,36	626,44	1 Gain principal du chef de famille
2 Zarobek poboczny głowy rodziny .	29,92	9,54	19,05	69,17	2 Gain accessoire du chef de famille
3 Zarobki członków rodziny	65,28	30,41	46,62	132,57	3 Gains des membres de famille
4 Wartość świadczeń otrzymanych w naturze	2,86	—	0,10	10,53	4 Valeur des prestations en nature
5 Świadczenia społeczne	5,50	2,35	8,41	3,58	5 Secours social
b. Inne dochody	17,71	23,54	21,10	5,97	b. Autres revenus
6 Podarunki i zapomogi prywatne . .	13,98	14,64	19,67	3,42	6 Cadeaux et subsides des personnes privées
7 Dochód ze sprzedaży rzeczy	1,23	2,32	0,88	0,74	7 Revenu de la vente du mobilier
8 Pozostałe dochody	2,50	6,58	0,55	1,81	8 Autres revenus
B. Inne przychody	38,49	32,62	27,46	85,40	B. Autres recettes
9 Dochód od sublokatorów i stołowników	6,76	—	4,13	18,08	9 Profit provenant des sous-locataires et pensionnaires
10 Dochód z własnego gospodarstwa produkcyjnego	—	—	—	—	10 Profit de l'exploitation propre
11 Pożyczki zwrócone rodzinie	14,27	14,78	7,26	25,93	11 Prêts recouvrés
12 Podjęte oszczędności	5,42	—	—	28,52	12 Dépôts d'épargne retirés
13 Przychód z zapasów	12,04	9,73	12,90	12,87	13 Revenu des provisions
14 Inne przychody z uruchomienia majątku	—	—	2,12	—	14 Autres recettes de la réalisation de la fortune
15 Pożyczki zaciągnięte przez rodzinę . .	—	8,11	—	—	15 Emprunts contractés
16 Zaliczki pobrane	—	—	1,05	—	16 Avances obtenues
17 Zaciągnięty kredyt towarowy	—	—	—	—	17 Crédit en marchandises
Niektóre przychody brutto — Montant brut de certaines recettes					
9 Dochód od sublokatorów i stołowników	13,30	—	10,36	31,71	9 Revenu des sous-locataires et pensionnaires
10 Dochód z własnego gospodarstwa produkcyjnego	0,94	—	2,03	—	10 Revenu de l'exploitation propre
11 Pożyczki zwrócone rodzinie	17,49	14,99	8,62	35,40	11 Prêts recouvrés
12 Podjęte oszczędności	68,12	9,69	32,85	187,82	12 Dépôts d'épargne retirés
13 Przychód z zapasów	12,79	10,13	13,47	14,26	13 Revenu des provisions
14 Inne przychody z uruchomienia majątku	15,25	—	2,12	53,29	14 Autres recettes de la réalisation de la fortune
15 Pożyczki zaciągnięte przez rodzinę . .	54,07	56,77	60,18	40,72	15 Emprunts contractés
16 Zaliczki pobrane	8,24	3,43	8,18	13,16	16 Avances obtenues
17 Zaciągnięty kredyt towarowy	45,04	53,70	43,99	38,22	17 Crédit en marchandises
Przychody brutto ogółem	825,27	548,91	732,44	1262,84	Montant brut de toutes les recettes

a Według miesięcznej sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną w złotych.

a D'après le montant mensuel des dépenses par unité de consommation en zlotys.

Tabl. 1-B. Przeciętne przychody w maju — *Recettes moyennes au mois de mai*

1932

Wyszczególnienie <i>Spécification</i>		Na jednostkę konsumcyjną w złotych <i>Par unité de consommation en zlotys</i>				W odsetkach <i>En proportions p. cent</i>			
		Grupy zamożności a -- <i>Groupes d'aisance a</i>							
		Wszyst- kie grupy <i>Tous les groupes</i>	I do 149 <i>jusqu'à</i>	II 150—249 <i>et plus</i>	III 250 i więcej <i>et plus</i>	Wszyst- kie grupy <i>Tous les groupes</i>	I do 149 <i>jusqu'à</i>	II 150—249 <i>et plus</i>	III 250 i więcej <i>et plus</i>
	Przychody netto ogółem	202,37	124,52	190,09	327,83	100,0	100,0	100,0	100,0
	A. Dochody razem	189,98	115,14	181,06	297,85	93,9	92,5	95,3	90,9
	a. Dochód z pracy	184,28	108,37	174,12	295,76	91,1	87,1	91,6	90,2
1	Zarobek główny głowy rodziny	150,94	96,20	149,72	219,96	74,5	77,3	78,7	67,1
2	Zarobek poboczny głowy rodziny	9,63	2,74	6,27	24,29	4,8	2,2	3,3	7,4
3	Zarobki członków rodziny	21,02	8,75	15,33	46,55	10,4	7,1	8,1	14,2
4	Wartość świadczeń otrzymanych w naturze	0,92	—	0,03	3,70	0,5	—	0,0	1,1
5	Świadczenia społeczne	1,77	0,88	2,77	1,26	0,9	0,5	1,5	0,4
	b. Inne dochody	5,70	6,77	6,94	2,09	2,8	5,4	3,7	0,7
6	Podarunki i zapomogi prywatne	4,50	4,21	6,47	1,20	2,2	3,4	3,4	0,4
7	Dochód ze sprzedaży rzeczy	0,39	0,67	0,29	0,26	0,2	0,5	0,2	0,1
8	Pozostałe dochody	0,81	1,89	0,18	0,63	0,4	1,5	0,1	0,2
	B. Inne przychody	12,39	9,38	9,03	29,98	6,1	7,5	4,7	9,1
9	Dochód od sublokatorów i stołowników	2,18	—	1,36	6,35	1,1	—	0,7	1,9
10	Dochód z własnego gospodarstwa produkcyjnego	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Pożyczki zwrócone rodzinie	4,58	4,25	2,39	9,10	2,2	3,4	1,2	2,8
12	Podjęte oszczędności	1,75	—	—	10,01	0,9	—	—	3,0
13	Przychód z zapasów	3,88	2,80	4,24	4,52	1,9	2,2	2,2	1,4
14	Inne przychody z uruchomienia majątku	—	—	0,70	—	—	—	0,4	—
15	Pożyczki zaciągnięte przez rodzinę	—	2,33	—	—	—	1,9	—	—
16	Zaliczki pobrane	—	—	0,34	—	—	—	0,2	—
17	Zaciągnięty kredyt towarowy	—	—	—	—	—	—	—	—

a Obacz uwagę a na str. 352. a Voir la note a à la page 352.

Note. V. le texte français à la page précédente.

Tabl. 2-A. Przeciętne miesięczne przychody — *Recettes moyennes mensuelles*

1932

Wyszczególnienie		Na rodzinę miesięcznie w złotych Montant moyen mensuel par famille en zlotys				Spécification
		Grupy zamożności a Groupes d'aisance a				
		Wszyst- kie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus	
Liczba zbadanych budżetów		71	19	33	19	Nombre de budgets examinés
Przeciętna liczba osób w rodzinie . .		3,89	4,42	3,82	3,47	Nombre moyen des personnes dans une famille
Przeciętna liczba jednostek konsum- cyjnych w rodzinie		3,11	3,48	3,04	2,85	Nombre moyen des unités de consom- mations dans une famille
	Przychody netto ogółem	655,82	443,30	598,92	982,08	Total des recettes nettes
	A. Dochody razem	615,02	410,68	571,46	888,05	A. Total des revenus
	a. Dochód z pracy	597,31	387,14	550,36	882,08	a. Revenu du travail
1	Zarobek główny głowy rodziny . .	490,16	343,87	473,88	657,78	1 Gain principal du chef de famille
2	Zarobek poboczny głowy rodziny . .	29,92	9,54	19,05	69,17	2 Gain accessoire du chef de famille
3	Zarobki członków rodziny	68,87	31,38	48,92	141,02	3 Gain des membres de famille
4	Wartość świadczeń otrzym. w naturze .	2,86	—	0,10	10,53	4 Valeur des prestations en nature
5	Świadczenia społeczne	5,50	2,35	8,41	3,58	5 Secours social
	b. Inne dochody	17,71	23,54	21,10	5,97	b. Autres revenus
6	Podarunki i zapomogi prywatne . .	13,98	14,64	19,67	3,42	6 Cadeaux et subs. des person. privées
7	Dochód ze sprzedaży rzeczy	1,23	2,32	0,88	0,74	7 Revenu de la vente du mobilier
8	Pozostałe dochody	2,50	6,58	0,55	1,81	8 Autres revenus
	B. Inne przychody	40,80	32,62	27,46	94,03	B. Autres recettes
9	Dochód od sublokatorów i stołowni- ków	6,76	—	4,13	18,08	9 Profit provenant des sous-locataires et pensionnaires
10	Dochód z własnego gospod. produkc.	—	—	—	—	10 Profit de l'exploitation propre

a Obacz uwagę a na str. 352.

a Voir la note a à la page 352.

Tabl. 2-A. Przeciętne miesięczne przychody (dok.) — *Recettes moyennes mensuelles (fin)*

1932

1932

Wyszczególnienie	Na rodzinę miesięcznie w złotych <i>Montant moyen mensuel par famille en zlotys</i>				Spécification
	Grupy zamożności a <i>Groupes d'aisance a</i>				
	Wszystkie grupy <i>Tous les groupes</i>	I do 149 <i>jusqu'à</i>	II 150—249 <i>et plus</i>	III 250 i więcej <i>et plus</i>	
11 Pożyczki zwrócone rodzinie	14,27	14,78	7,26	25,93	11 Prêts recouvrés
12 Podjęte oszczędności	7,73	—	—	37,15	12 Dépôts d'épargne retirés
13 Przychód z zapasów	12,04	9,73	12,90	12,87	13 Revenu des provisions
14 Inne przychody z uruchomienia majątku	—	—	2,12	—	14 Autres recettes de la réalisation de la fortune
15 Pożyczki zaciągnięte przez rodzinę	—	8,11	—	—	15 Emprunts contractés
16 Zaliczki pobrane	—	—	1,05	—	16 Avances obtenues
17 Zaciągnięty kredyt towarowy	—	—	—	—	17 Crédit en marchandises
Niektóre przychody brutto — Montant brut de toutes les recettes					
9 Dochód od sublokatorów i stolowników	13,30	—	10,36	31,71	9 Revenu des sous-locataires et pensionnaires
10 Dochód z własnego gospod. produk.	0,94	—	2,03	—	10 Revenu de l'exploitation propre
11 Pożyczki zwrócone rodzinie	17,49	14,99	8,62	35,40	11 Prêts recouvrés
12 Podjęte oszczędności	70,43	9,69	32,85	196,45	12 Dépôts d'épargne retirés
13 Przychód z zapasów	12,79	10,13	13,47	14,26	13 Revenu des provisions
14 Inne przychody z uruchomienia majątku	15,25	—	2,12	53,29	14 Autres recettes de la réalisation de la fortune
15 Pożyczki zaciągnięte przez rodzinę	54,07	56,77	60,18	40,72	15 Emprunts contractés
16 Zaliczki pobrane	8,24	3,43	8,18	13,16	16 Avances obtenues
17 Zaciągnięty kredyt towarowy	45,04	53,70	43,99	38,22	17 Crédit en marchandises
Przychody brutto ogółem	852,57	559,39	753,26	1311,26	Montant brut de toutes les recettes

a Obacz uwagę a na str. 352. a Voir la note a à la page 352.

Tabl. 2-B. Przeciętne miesięczne przychody — *Recettes moyennes mensuelles*

1932

Wyszczególnienie		Na jednostkę konsumcyjną w zł. Par unite de consommation en zł.				W odsetkach En proportions p. cent			
		Grupy zamożności a — Groupes d'aisance a							
		Wszystkie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus	Wszystkie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus
	Przychody netto ogółem	211,15	127,51	196,96	344,88	100,0	100,0	100,0	100,0
	A. Dochody razem	198,02	118,13	187,93	311,90	93,8	92,6	95,4	90,4
	a. Dochód z pracy	192,32	111,36	180,99	309,81	91,1	87,3	91,9	89,8
1	Zarobek główny głowy rodziny	157,82	98,92	155,87	231,01	74,8	77,5	79,2	67,0
2	Zarobek poboczny głowy rodziny	9,63	2,74	6,27	24,29	4,6	2,2	3,2	7,0
3	Zarobki członków rodziny	22,18	9,02	16,05	49,55	10,5	7,1	8,1	14,3
4	Wartość świadczeń otrzymanych w naturze	0,92	—	0,03	3,70	0,4	—	0,0	1,1
5	Świadczenia społeczne	1,77	0,68	2,77	1,26	0,8	0,5	1,4	0,4
	b. Inne dochody	5,70	6,77	6,94	2,09	2,7	5,3	3,5	0,6
6	Podarunki i zapomogi prywatne	4,50	4,21	6,47	1,20	2,1	3,3	3,3	0,3
7	Dochód ze sprzedaży rzeczy	0,39	0,67	0,29	0,26	0,2	0,5	0,1	0,1
8	Pozostałe dochody	0,81	1,89	0,18	0,63	0,4	1,5	0,1	0,2
	B. Inne przychody	13,13	9,38	9,03	32,98	6,2	7,4	4,6	9,6
9	Dochód od sublokatorów i stołowników	2,18	—	1,36	6,35	1,0	—	0,7	1,9
10	Dochód z własnego gospodarstwa produkcyjnego	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Pożyczki zwrócone rodzinie	4,58	4,25	2,39	9,10	2,2	3,4	1,2	2,6
12	Podjęte oszczędności	2,49	—	—	13,01	1,2	—	—	3,8
13	Przychód z zapasów	3,88	2,80	4,24	4,52	1,8	2,2	2,1	1,3
14	Inne przychody z uruchomienia majątku	—	—	0,70	—	—	—	0,4	—
15	Pożyczki zaciągnięte przez rodzinę	—	2,33	—	—	—	1,8	—	—
16	Zaliczki pobrane	—	—	0,34	—	—	—	0,2	—
17	Zaciągnięty kredyt towarowy	—	—	—	—	—	—	—	—

a Obacz uwagę a na str. 352. a Voir la note a à la page 352.

Note. V. le texte français à la page précédente.

Tabl. 3-A. Przeciętne rozchody w maju — Dépenses moyennes au mois de mai

1932

Wyszczególnienie		Na rodzinę miesięcznie w złotych <i>Montant moyen par famille en zlotys</i>				Spécification
		Grupy zamożności a <i>Groupes d'aisance a</i>				
		Wszystkie grupy <i>Tous les groupes</i>	I do 149 <i>jusqu'à</i>	II 150—249 <i>i</i>	III 250 i więcej <i>et plus</i>	
Liczba zbadanych budżetów		71	19	33	19	Nombre des budgets examinés
Przeciętna liczba osób w rodzinie . .		3,89	4,42	3,82	3,47	Nombre moyen des personnes dans une famille
Przeciętna liczba jednostek konsumcyjnych w rodzinie		3,11	3,48	3,04	2,85	Nombre moyen des unités de consommation dans une famille
Rozchody netto ogółem		629,65	435,52	579,69	932,36	Total des déboursments nets
A. Wydatki razem		605,13	404,31	558,36	887,14	A. Total des dépenses
Żywność		184,36	149,48	188,52	212,00	Alimentation
1	Pieczywo, mąka, kasze i groch . .	30,62	30,69	30,63	30,54	1 Pain, farines, gruaux et pois
2	Kartofle	4,41	5,38	3,93	4,28	2 Pommes de terre
3	Inne jarzyny	12,73	8,03	13,50	16,09	3 Autres légumes
4	Nabiał	50,97	41,32	50,25	61,87	4 Laitage
5	Mięso, ryby, wędliny i tłuszcze . .	49,24	36,80	52,12	56,68	5 Viande, poissons, charcuterie, graisses
6	Cukier, słodycze i miód	17,02	14,78	17,93	17,68	6 Sucre, sucreries et miel
7	Herbata, kawa, kakao, woda sodowa	8,11	7,57	7,33	10,01	7 Thé, café, cacao
8	Owoce i przetwory owocowe . . .	8,71	2,75	10,10	12,24	8 Fruits et leurs produits
9	Przyprawy	2,55	2,16	2,73	2,61	9 Epices
10	Alkohol	3,74	1,89	4,48	4,29	10 Alcool
11	Tytoń i papierosy	9,95	9,96	9,22	11,20	11 Tabac et cigarettes
Opał i światło		25,80	23,11	25,74	28,62	Chauffage et éclairage
12	Węgiel, drzewo i inny opał . . .	8,54	10,29	7,38	8,82	12 Charbon, bois et autres combustibles
13	Gaz, elektryczność i centr. ogrzew.	15,12	11,22	16,02	17,47	13 Gaz, électricité, etc.
14	Inne oświetlenie	2,14	1,60	2,34	2,33	14 Autre éclairage
15	Komorne	86,43	63,85	76,61	126,06	15 Loyer
16	Urządzenie i utrzymanie mieszkania	16,18	8,27	8,77	36,96	16 Aménagement et conservation du logement
Higiena i zdrowie		22,61	12,05	22,36	33,60	Hygiène et santé
17	Lekarz i lekarstwa	6,79	2,79	6,20	11,83	17 Médecin et médicaments
18	Fryzjer i kosmetyki	4,99	2,82	5,08	7,01	18 Coiffeur et cosmétiques
19	Utrzymanie czystości osobistej . .	10,83	6,44	11,08	14,76	19 Dépenses p. la propreté personnelle
Odzież i obuwie		79,87	46,93	76,66	118,39	Vêtements et chaussures
20	Odzienie wierzchnie	42,98	16,92	44,80	65,88	20 Vêtements
21	Bielizna	8,80	7,65	6,08	14,69	21 Linge
22	Obuwie	13,44	14,53	10,95	16,66	22 Chaussures
23	Galanterja	5,34	1,96	4,65	9,91	23 Articles de fantaisie
24	Reparacja odzieży i obuwia . . .	9,31	5,87	10,18	11,25	24 Raccordage du vêtement et des chaussures

Tabl. 3-A. Przeciętne rozchody w maju (dok.) — *Dépenses moyennes au mois de mai (fin)*

1932

1932

Wyszczególnienie		Na rodzinę miesięcznie w złotych Montant moyen par famille en zlotys				Spécification	
		Grupy zaможności a Groupes d'aisance a					
		Wszyst- kie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus		
	Kultura, oświata i wydatki społeczne	42,05	21,35	34,70	75,51		Instruction, dépenses culturelles et sociales
25	Szkoła	8,68	9,84	8,47	7,89	25	Ecole
26	Czasopisma i książki	7,40	3,42	7,76	10,76	26	Livres et périodiques
27	Teatr i kino	7,01	2,90	5,16	14,32	27	Théâtres et cinémas
28	Sport, życie towarzyskie, wycieczki	6,18	1,76	2,33	17,30	28	Sport, excursions, etc.
29	Składki na partje i związki	5,39	1,68	4,43	10,77	29	Cotisations, versées aux assoc.
30	Religia i kościół	3,25	0,04	1,80	8,97	30	Religion, église
31	Różne wydatki kulturalne	4,14	1,71	4,75	5,50	31	Autres dépenses culturelles
32	Ubezpieczenia	34,79	21,72	32,93	51,09	32	Assurances
33	Podatki	24,31	9,21	19,37	48,00	33	Impôts
34	Przejazdy	24,95	20,14	20,65	37,22	34	Communications
	Inne wydatki	50,09	16,35	38,35	104,20		Autres dépenses
35	Usługi osobiste	25,09	10,44	20,67	47,41	35	Services personnels
36	Letnisko wraz z podróżą	10,18	0,15	6,70	26,25	36	Villégiature et voyages
37	Podarunki	10,48	4,24	7,18	22,46	37	Cadeaux
38	Wydatki niewyszczególnione . . .	4,34	1,52	3,80	8,08	38	Dépenses non spécifiées
	B. Inne rozchody	24,52	31,21	21,33	45,22		B. Autres déboursements
39	Strata na sublokatorach i stolow- nikach	—	—	—	—	39	Pertes sur sous-locataires et pen- sionnaires
40	Strata na własnem gospodarstwie produkcyjnem	0,76	0,46	0,76	1,05	40	Perte sur l'exploitation producti- ve, propre
41	Pożyczki udzielone przez rodzinę .	—	—	—	—	41	Prêts accordés
42	Złożone oszczędności	—	4,41	2,21	—	42	Dépôts d'épargne
43	Rozchód na zapasy	—	—	—	—	43	Provisions
44	Wydatki na powiększenie mająt- ku	1,08	—	—	7,71	44	Autres dépenses pour l'augmenta- tion de la fortune
45	Pożyczki spłacone przez rodzinę .	13,56	—	16,01	31,00	45	Emprunts remboursés
46	Zaliczki spłacone	2,44	8,68	—	2,26	46	Avances remboursées
47	Spłacony kredyt towarowy	6,68	17,66	2,35	3,20	47	Crédit en marchandises remboursé
Niektóre rozchody brutto — Montant brut de certaines dépenses							
39	Wydatki na sublokatorów i stolow- ników	6,54	—	6,23	13,63	39	Dépenses pour sous-locataires et pensionnaires
40	Wydatki na gospodarstwo produk- cyjne	1,70	0,46	2,79	1,05	40	Dépenses pour l'exploitation pro- ductive
41	Pożyczki udzielone przez rodzinę .	3,22	0,21	1,36	9,47	41	Prêts accordés
42	Złożone oszczędności	62,70	14,10	35,06	159,30	42	Dépôts d'épargne
43	Rozchód na zapasy	0,75	0,40	0,57	1,39	43	Provisions
44	Wydatki na powiększenie mająt- ku	16,33	—	—	61,00	44	Autres dépenses pour l'augmenta- tion de la fortune
45	Pożyczki spłacone przez rodzinę .	67,63	48,66	76,19	71,72	45	Emprunts remboursés
46	Zaliczki spłacone	10,68	12,11	7,13	15,42	46	Avances remboursées
47	Spłacony kredyt towarowy	51,72	71,36	46,34	41,42	47	Crédit en marchandises remboursé
	Rozchody brutto ogółem	826,40	551,61	734,03	1261,54		Montant brut de toutes les dépenses

Tabl. 3-B. Przeciętne rozchody w maju — Dépenses moyennes au mois de mai

1932

Wyszczególnienie — Spécification		Na jednostkę konsumcyjną w zł. Par unité de consommation en zł.				W odsetkach En proportions			
		Grupy zamożności a — Groupes d'aisance a							
		Wszyst- kie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249 et plus	III 250 i więcej et plus	Wszyst- kie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249 et plus	III 250 i więcej et plus
	Rozchody netto ogółem	202,76	125,31	190,62	327,40	100,0	100,0	100,0	100,0
	A. Wydatki razem	194,86	116,33	183,61	311,52	96,1	92,8	96,3	95,2
	Żywność	59,35	43,01	61,99	74,45	29,2	34,3	32,5	22,7
1	Pieczywo, mąka, kasze i groch	9,86	8,83	10,07	10,73	4,9	7,0	5,3	3,2
2	Kartofle	1,42	1,55	1,29	1,50	0,7	1,2	0,7	0,5
3	Inne jarzyny	4,10	2,31	4,44	5,65	2,0	1,9	2,3	1,7
4	Nabiał	16,41	11,89	16,52	21,72	8,1	9,5	8,6	6,6
5	Mięso, ryby, wędliny i tłuszcze	15,85	10,59	17,14	19,90	7,7	8,5	9,0	6,1
6	Cukier, słodycze i miód	5,48	4,25	5,90	6,21	2,7	3,4	3,1	1,9
7	Herbata, kawa, kakao, woda sodowa	2,61	2,18	2,41	3,52	1,3	1,7	1,3	1,1
8	Owoce i przetwory owocowe	2,80	0,79	3,32	4,30	1,4	0,6	1,7	1,3
9	Przyprawy	0,82	0,62	0,90	0,92	0,4	0,5	0,5	0,3
10	Alkohol	1,20	0,54	1,47	1,51	0,6	0,4	0,8	0,5
11	Tytoń i papierosy	3,20	2,87	3,03	3,93	1,6	2,3	1,6	1,2
	Opał i światło	8,31	6,65	8,47	10,05	4,1	5,3	4,4	3,1
12	Węgiel, drzewo i inny opał	2,75	2,96	2,43	3,10	1,4	2,3	1,3	1,0
13	Gaz, elektryczność i centralne ogrzewanie	4,87	3,23	5,27	6,13	2,4	2,6	2,7	1,9
14	Inne oświetlenie	0,69	0,46	0,77	0,82	0,3	0,4	0,4	0,2
15	Komorne	27,83	18,36	25,19	44,26	13,7	14,7	13,2	13,5
16	Urządzenie i utrzymanie mieszkania	5,21	2,38	2,88	12,97	2,6	1,9	1,5	3,9
	Higiena i zdrowie	7,29	3,47	7,36	11,79	3,6	2,7	3,9	3,6
17	Lekarz i lekarstwa	2,19	0,80	2,04	4,15	1,1	0,6	1,1	1,3
18	Fryzjer i kosmetyki	1,61	0,81	1,67	2,46	0,8	0,6	0,9	0,7
19	Utrzymanie czystości osobistej	3,49	1,86	3,65	5,18	1,7	1,5	1,9	1,6
	Odzież i obuwie	25,73	13,51	25,21	41,57	12,6	10,8	13,2	12,7
20	Odzienie wierzchnie	13,84	4,88	14,73	23,13	6,8	3,9	7,7	7,1
21	Bielizna	2,84	2,20	2,00	5,16	1,4	1,8	1,0	1,6
22	Obuwie	4,33	4,18	3,60	5,85	2,1	3,3	1,9	1,8
23	Galanterja	1,72	0,56	1,53	3,48	0,8	0,5	0,8	1,0
24	Reparacja odzieży i obuwia	3,00	1,69	3,35	3,95	1,5	1,3	1,8	1,2
	Kultura, oświata i wydatki społeczne	13,54	6,14	11,41	26,52	6,7	4,9	6,0	8,1
25	Szkoła	2,79	2,84	2,78	2,77	1,4	2,2	1,5	0,9
26	Czasopisma i książki	2,38	0,98	2,55	3,78	1,2	0,8	1,3	1,1
27	Teatr i kino	2,26	0,83	1,70	5,03	1,1	0,7	0,9	1,5
28	Sport, życie towarzyskie, wycieczki	1,99	0,51	0,77	6,08	1,0	0,4	0,4	1,9
29	Składki na partje i związki	1,74	0,48	1,46	3,78	0,9	0,4	0,8	1,1
30	Religja i kościół	1,05	0,01	0,59	3,15	0,5	0,0	0,3	1,0
31	Różne wydatki kulturalne	1,33	0,49	1,56	1,93	0,6	0,4	0,8	0,6
32	Ubezpieczenia	11,20	6,25	10,83	17,94	5,5	5,0	5,7	5,5
33	Podatki	7,83	2,65	6,37	16,86	3,9	2,1	3,3	5,2
34	Przejazdy	8,03	5,79	6,79	13,07	4,0	4,6	3,6	4,0
	Inne wydatki	16,14	4,71	12,61	36,60	8,0	3,8	6,6	11,2
35	Usługi osobiste	8,08	3,01	6,80	16,65	4,0	2,4	3,6	5,1
36	Letnisko wraz z podróżą	3,28	0,04	2,20	9,22	1,6	0,0	1,1	2,8
37	Podarunki	3,38	1,22	2,36	7,89	1,7	1,0	1,2	2,4
38	Wydatki niewyszczególnione	1,40	0,44	1,25	2,84	0,7	0,4	0,7	0,9
	B. Inne rozchody	7,90	8,98	7,01	15,88	3,9	7,2	3,7	4,8
39	Strata na sublokatorach i stołownikach	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Strata na własnem gospodarstwie produkcyjnem	0,24	0,13	0,25	0,37	0,1	0,1	0,1	0,1
41	Pożyczki udzielone przez rodzinę	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Złożone oszczędności	—	1,27	0,73	—	—	1,0	0,4	—
43	Rozchód na zapasy	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Wydatki na powiększenie majątku	0,35	—	—	2,71	0,2	—	—	0,8
45	Pożyczki spłacone przez rodzinę	4,37	—	5,26	10,89	2,1	—	2,8	3,3
46	Zaliczki spłacone	0,79	2,50	—	0,79	0,4	2,0	—	0,2
47	Spłacony kredyt towarowy	2,15	5,08	0,77	1,12	1,1	4,1	0,4	0,4

a Obacz uwagę a na str. 352.

a Voir la note a à la page 352.

Note. V. le texte français à la page précédente.

Tabl. 4—A. Przeciętne miesięczne rozchody — *Dépenses moyennes mensuelles*

1932

Wyszczególnienie		Na rodzinę miesięcznie w złotych Montant moyen mensuel par famille en zlotys				Spécification	
		Grupy zamożności a Groupes l'aisance a					
		Wszystkie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus		
Liczba zbadanych budżetów		71	19	33	19	Nombre des budgets examinés	
Przeciętna liczba osób w rodzinie . .		3,89	4,42	3,82	3,47	Nombre moyen des personnes dans une famille	
Przeciętna liczba jednostek konsumcyjnych w rodzinie		3,11	3,48	3,04	2,85	Nombre moyen des unités de consommation dans une famille	
Rozchody netto ogółem		655,23	446,00	600,51	981,09	Total des déboursements nets	
A. Wydatki razem		630,71	414,79	579,18	935,87	A. Total des dépenses	
Żywność		184,36	149,48	188,52	212,00	Alimentation	
1	Pieczyno, mąka, kasze i groch	30,62	30,69	30,63	30,54	1	Pain, farines, gruaux et pois
2	Kartofle	4,41	5,38	3,93	4,28	2	Pommes de terre
3	Inne jarzyny	12,73	8,03	13,50	16,09	3	Autres légumes
4	Nabiał	50,97	41,32	50,25	61,87	4	Laitage
5	Mięso, ryby, wędliny i tłuszcze	49,24	36,80	52,12	56,68	5	Viande, poissons, charcuterie, grais.
6	Cukier, słodycze i miód	17,02	14,78	17,93	17,68	6	Sucre, sucreries et miel
7	Herbata, kawa, kakao, woda sodowa	8,11	7,57	7,33	10,01	7	Thé, café, cacao
8	Owoce i przetwory owocowe	8,71	2,75	10,10	12,24	8	Fruits et leurs produits
9	Przyprawy	2,55	2,16	2,73	2,61	9	Epices
10	Alkohol	3,74	1,89	4,48	4,29	10	Alcool
11	Tytoń i papierosy	9,95	9,96	9,22	11,20	11	Tabac et cigarettes
Opał i światło		30,16	25,04	28,85	37,56	Chauffage et éclairage	
12	Węgiel, drzewo i inny opał	12,90	12,22	10,49	17,76	12	Charbon, bois et autres combustibles
13	Gaz, elektryczność i centralne ogrzewanie	15,12	11,22	16,02	17,47	13	Gaz, électricité, etc.
14	Inne oświetlenie	2,14	1,60	2,34	2,33	14	Autre éclairage
15	Komorne	88,74	63,85	76,61	134,69	15	Loyer
16	Urządzenie i utrzymanie mieszkania	30,18	8,27	21,50	67,17	16	Aménagement et conservation du logement
Higiena i zdrowie		22,61	12,05	22,36	33,60	Hygiène et santé	
17	Lekarz i lekarstwa	6,79	2,79	6,20	11,83	17	Médecin et médicaments
18	Fryzjer i kosmetyki	4,99	2,82	5,08	7,01	18	Coiffeur et cosmétiques
19	Utrzymanie czystości osobistej	10,83	6,44	11,08	14,76	19	Dépenses p. la propriété personnelle
Odzież i obuwie		81,79	54,13	76,66	118,39	Vêtements et chaussures	
20	Odzienie wierzchnie	44,90	24,12	44,80	65,88	20	Vêtements
21	Bielizna	8,80	7,65	6,08	14,69	21	Linge
22	Obuwie	13,44	14,53	10,95	16,66	22	Chaussures
23	Galanterja	5,34	1,96	4,65	9,91	23	Articles de fantaisie
24	Reparacja odzieży i obuwia	9,31	5,87	10,18	11,25	24	Raccomodage du vêtement et des chaussures

a Obacz uwagę a na str. 352. Voir la note a à la page 352.

Tabl. 4-A. Przeciętne miesięczne rozchody (dok.) — Dépenses moyennes mensuelles (fin)

1932

Wyszczególnienie		Na rodzinę miesięcznie w złotych Montant moyen mensuel par famille en zlotys				Spécification	
		Grupy zamożności a Groupes l'aisance a					
		Wszystkie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus		
	Kultura, oświata i wydatki społeczne	42,05	21,35	34,70	75,51		Instruction, dépenses culturelles et sociales
25	Szkoła	8,68	9,84	8,47	7,89	25	Ecole
26	Czasopisma i książki	7,40	3,42	7,76	10,76	26	Livres et périodiques
27	Teatr i kino	7,01	2,90	5,16	14,32	27	Théâtres et cinémas
28	Sport, życie towarzyskie, wycieczki	6,18	1,76	2,33	17,30	28	Sport, excursions, etc.
29	Składki na partje i związki	5,39	1,68	4,43	10,77	29	Cotisations, versées aux assoc.
30	Religja i kościół	3,25	0,04	1,80	8,97	30	Religion, église
31	Różne wydatki kulturalne	4,14	1,71	4,75	5,50	31	Autres dépenses culturelles
32	Ubezpieczenia	35,94	22,21	33,88	53,24	32	Assurances
33	Podatki	25,17	9,42	19,92	50,02	33	Impôts
34	Przejazdy	24,95	20,14	20,65	37,22	34	Communications
	Inne wydatki	51,07	17,00	41,83	100,98		Autres dépenses
35	Usługi osobiste	25,09	10,44	20,67	47,41	35	Services personnels
36	Letnisko wraz z podróżą	11,16	0,80	10,18	23,03	36	Villégiature et voyages
37	Podarunki	10,48	4,24	7,18	22,46	37	Cadeaux
38	Wydatki niewyszczególnione . . .	4,34	1,52	3,80	8,08	38	Dépenses non spécifiées
	B. Inne rozchody	24,52	31,21	21,33	45,22		B. Autres déboursements
39	Strata na sublokatorach i stołownikach	—	—	—	—	39	Pertes sur sous-locataires et pensionnaires
40	Strata na własnem gospodarstwie produkcyjnem	0,76	0,46	0,76	1,05	40	Perte sur l'exploitation productive propre
41	Pożyczki udzielone przez rodzinę .	—	—	—	—	41	Prêts accordés
42	Złożone oszczędności	—	4,41	2,21	—	42	Dépôts d'épargne
43	Rozchód na zapasy	—	—	—	—	43	Provisions
44	Wydatki na powiększenie majątku	1,08	—	—	7,71	44	Autres dépenses pour l'augmentation de la fortune
45	Pożyczki spłacone przez rodzinę .	13,56	—	16,01	31,00	45	Emprunts remboursés
46	Zaliczki spłacone	2,44	8,68	—	2,26	46	Avances remboursées
47	Spłacony kredyt towarowy	6,68	17,66	2,35	3,20	47	Crédit en marchandises remboursés

Niektóre rozchody brutto — Montant brut de certaines dépenses

39 Wydatki na sublokatorów i stołowników	6,54	—	6,23	13,63	39 Dépenses pour sous-locataires et pensionnaires
40 Wydatki na gospodarstwo produkcyjne	1,70	0,46	2,79	1,05	40 Dépenses pour l'exploitation productive
41 Pożyczki udzielone przez rodzinę	3,22	0,21	1,36	9,47	41 Prêts accordés
42 Złożone oszczędności	62,70	14,10	35,06	159,30	42 Dépôts d'épargne
43 Rozchód na zapasy	0,75	0,40	0,57	1,39	43 Provisions
44 Wydatki na powiększenie majątku	16,33	—	—	61,00	44 Autres dépenses pour l'augmentation de la fortune
45 Pożyczki spłacone przez rodzinę .	67,63	48,66	76,19	71,72	45 Emprunts remboursés
46 Zaliczki spłacone	10,68	12,11	7,13	15,42	46 Avances remboursées
47 Spłacony kredyt towarowy	51,72	71,36	46,34	41,42	47 Crédit en marchandises remboursé
Rozchody brutto ogółem	851,98	562,09	754,85	1310,27	Montant brut de toutes les dépenses

a Obacz uwagę a na str. 352.

a Voir la note a à la page 352.

Tabl. 4-B. Przeciętne miesięczne rozchody — *Dépenses moyennes mensuelles*

1932

Wyszczególnienie — <i>Spécification</i>		Na jednostkę konsumcyjną w zł. <i>Par unité de consommation en zł.</i>				W odsetkach <i>En proportions p. cent</i>			
		Grupy zamożności a — <i>Groupes d'aisance a</i>							
		Wszystkie grupy <i>Tous les groupes</i>	I do 149 <i>jusqu'à</i>	II 150—249 <i>150—249</i>	III 250 i więcej <i>250 et plus</i>	Wszystkie grupy <i>Tous les groupes</i>	I do 149 <i>jusqu'à</i>	II 150—249 <i>150—249</i>	III 250 i więcej <i>250 et plus</i>
	Rozchody netto ogółem	210,99	128,30	197,49	344,45	100,0	100,0	100,0	100,0
	A. Wydatki razem	203,09	119,32	190,48	328,57	96,3	93,0	96,4	95,4
	Żywność	59,35	43,01	61,99	74,45	28,2	33,6	31,4	21,6
1	Pieczyno, mąka, kasze i groch	9,86	8,83	10,07	10,73	4,7	6,9	5,1	3,1
2	Kartofle	1,42	1,55	1,29	1,50	0,7	1,2	0,7	0,4
3	Inne jarzyny	4,10	2,31	4,44	5,65	1,9	1,8	2,2	1,6
4	Nabiał	16,41	11,89	16,52	21,72	7,8	9,3	8,4	6,3
5	Mięso, ryby, wędliny i tłuszcze	15,85	10,59	17,14	19,90	7,6	8,3	8,6	5,8
6	Cukier, słodycze i miód	5,48	4,25	5,90	6,21	2,6	3,3	3,0	1,8
7	Herbata, kawa, kakao, woda sodowa	2,61	2,18	2,41	3,52	1,2	1,7	1,2	1,0
8	Owoce i przetwory owocowe	2,80	0,79	3,32	4,30	1,3	0,6	1,7	1,3
9	Przyprawy	0,82	0,62	0,90	0,92	0,4	0,5	0,5	0,3
10	Alkohol	1,20	0,54	1,47	1,51	0,6	0,4	0,7	0,4
11	Tytoń i papierosy	3,20	2,87	3,03	3,93	1,5	2,2	1,5	1,2
	Opał i światło	9,71	7,20	9,49	13,18	4,6	5,6	4,8	3,8
12	Węgiel, drzewo i inny opał	4,15	3,51	3,45	6,23	2,0	2,7	1,7	1,8
13	Gaz, elektryczność i centralne ogrzewanie	4,87	3,23	5,27	6,13	2,3	2,5	2,7	1,8
14	Inne oświetlenie	0,69	0,46	0,77	0,82	0,3	0,4	0,4	0,2
15	Komorne	28,57	18,36	25,19	47,26	13,5	14,3	12,8	13,7
16	Urządzenie i utrzymanie mieszkania	9,72	2,38	7,07	23,57	4,6	1,9	3,6	6,8
	Higjena i zdrowie	7,29	3,47	7,36	11,79	3,5	2,7	3,7	3,4
17	Lekarz i lekarstwa	2,19	0,80	2,04	4,15	1,0	0,6	1,0	1,2
18	Fryzjer i kosmetyki	1,61	0,81	1,67	2,46	0,8	0,6	0,8	0,7
19	Utrzymanie czystości osobistej	3,49	1,86	3,65	5,18	1,7	1,5	1,9	1,5
	Odzież i obuwie	26,35	15,56	25,21	41,57	12,5	12,1	12,8	12,1
20	Odzienie wierzchnie	14,46	6,93	14,73	23,13	6,9	5,4	7,5	6,7
21	Bielizna	2,84	2,20	2,00	5,16	1,3	1,7	1,0	1,5
22	Obuwie	4,33	4,18	3,60	5,85	2,1	3,3	1,8	1,7
23	Galanterja	1,72	0,56	1,53	3,48	0,8	0,4	0,8	1,0
24	Reparacja odzieży i obuwia	3,00	1,69	3,35	3,95	1,4	1,3	1,7	1,2
	Kultura, oświata i wydatki społeczne	13,54	6,14	11,41	26,52	6,4	4,8	5,8	7,8
25	Szkoła	2,79	2,84	2,78	2,77	1,3	2,2	1,4	0,8
26	Czasopisma i książki	2,38	0,98	2,55	3,78	1,1	0,8	1,3	1,1
27	Teatr i kino	2,26	0,83	1,70	5,03	1,1	0,6	0,9	1,5
28	Sport, życie towarzyskie, wycieczki	1,99	0,51	0,77	6,08	1,0	0,4	0,4	1,8
29	Składki na partje i związki	1,74	0,48	1,46	3,78	0,8	0,4	0,7	1,1
30	Religja i kościół	1,05	0,01	0,59	3,15	0,5	0,0	0,3	0,9
31	Różne wydatki kulturalne	1,33	0,49	1,56	1,93	0,6	0,4	0,8	0,6
32	Ubezpieczenia	11,58	6,39	11,14	18,69	5,5	5,0	5,6	5,4
33	Podatki	8,10	2,71	6,56	17,57	3,8	2,1	3,3	5,1
34	Przejazdy	8,03	5,79	6,79	13,07	3,8	4,5	3,4	3,8
	Inne wydatki	16,45	4,90	13,77	35,46	7,8	3,8	7,0	10,3
35	Usługi osobiste	8,08	3,01	6,80	16,65	3,8	2,3	3,5	4,8
36	Letnisko wraz z podróżą	3,59	0,23	3,36	8,08	1,7	0,2	1,7	2,4
37	Podarunki	3,38	1,22	2,36	7,89	1,6	1,0	1,2	2,3
38	Wydatki niewyszczególnione	1,40	0,44	1,25	2,84	0,7	0,3	0,6	0,8
	B. Inne rozchody	7,90	8,98	7,01	15,88	3,7	7,0	3,6	4,6
39	Strata na sublokatorach i stołownikach	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Strata na własnem gospodarstwie produkcyjnem	0,24	0,13	0,25	0,37	0,1	0,1	0,1	0,1
41	Pożyczki udzielone przez rodzinę	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Złożone oszczędności	—	1,27	0,73	—	—	1,0	0,4	—
43	Rozchód na zapasy	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Wydatki na powiększenie majątku	0,35	—	—	2,71	0,2	—	—	0,8
45	Pożyczki spłacone przez rodzinę	4,37	—	5,26	10,89	2,0	—	2,7	3,2
46	Zaliczki spłacone	0,79	2,50	—	0,79	0,4	1,9	—	0,2
47	Spłacony kredyt towarowy	2,15	5,08	0,77	1,12	1,0	4,0	0,4	0,3

a Obacz uwagę a na str. 352. a Voir la note a à la page 352.

Note. V. le texte français à la page précédente.

Tabl. 5. Przeciętne spożycie w maju na rodzinę

Consommation moyenne par famille au mois de mai

1932

Wyszczególnienie		Grupy zamożności a Groupes d'aisance a				Spécification	
		Wszystkie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150-249	III 250 i więcej et plus		
Liczba zbadanych budżetów		71	19	33	19	Nombre des budgets examinés	
Przeciętna liczba osób w rodzinie . .		3,89	4,42	3,82	3,47	Nombre moyen des personnes dans une famille	
Przeciętna liczba jednostek konsumpcyjnych w rodzinie		3,11	3,48	3,04	2,85	Nombre moyen des unités de consommation dans une famille	
1	Chleb kg	23,02	27,49	22,46	19,51	1	Pain de seigle kg
2	Ciasto "	0,77	0,48	0,91	0,82	2	Pâtisseries "
3	Bułki "	7,90	6,73	7,65	9,50	3	Pain blanc "
4	Mąka pszenna "	5,64	7,37	5,41	4,32	4	Farine de froment "
5	Mąka żytnia "	0,07	0,04	0,12	—	5	Farine de seigle "
6	Mąka inna "	0,10	0,08	0,14	0,04	6	Autres farines "
7	Makaron "	0,47	0,36	0,42	0,66	7	Macaroni "
8	Kasza "	2,21	2,40	2,19	2,08	8	Gruaux "
9	Ryż "	0,96	0,82	1,01	1,00	9	Riz "
10	Groch i fasola "	0,65	0,73	0,71	0,45	10	Pois et haricots "
11	Kartofle "	35,08	48,85	31,11	28,22	11	Pommes de terre "
12	Kapusta "	1,16	2,13	0,87	0,71	12	Chou "
13	Inne jarzyny "	13,85	10,39	14,62	15,99	13	Autres légumes "
14	Mleko l.	38,76	40,90	36,41	40,70	14	Lait l.
15	Masło kg	4,07	2,77	4,06	5,39	15	Beurre kg
16	Ser "	1,14	0,83	1,17	1,40	16	Fromage "
17	Śmietana l.	2,03	1,34	2,25	2,36	17	Crème l.
18	Jaja kg	4,66	4,23	5,01	4,50	18	Oeufs kg
19	Wołowina i cielęcina "	12,37	9,39	12,58	15,00	19	Viande de boeuf et de veau "
20	Wieprzowina i baranina "	2,46	2,05	3,11	1,74	20	Viande de porc et de mouton "
21	Drób "	0,27	—	0,41	0,32	21	Volaille "
22	Mięso inne "	0,72	1,13	0,55	0,64	22	Autres viandes "
23	Ryby "	0,16	—	0,14	0,37	23	Poissons "
24	Śledzie "	0,23	0,18	0,30	0,16	24	Harengs "
25	Sardynki i szproty "	0,17	0,05	0,25	0,17	25	Sardines et sprats "
26	Szynka "	0,80	0,29	0,95	1,03	26	Jambon "
27	Kielbasa i inne wędliny "	1,41	1,59	1,33	1,38	27	Saucisson et autres charcuteries "
28	Kaszanka "	0,11	0,12	0,11	0,09	28	Saucisson au gruau "
29	Ślonina "	1,66	2,21	1,62	1,19	29	Lard "
30	Smalec "	0,69	0,70	0,76	0,55	30	Saindoux "
31	Łój, olej i inne tłuszcze "	0,05	0,05	0,05	0,07	31	Suif "
32	Cukier "	7,74	7,13	8,50	7,01	32	Sucre "
33	Słodyczne i miód "	0,92	0,86	0,97	0,89	33	Suceries et miel "
34	Herbata "	0,15	0,15	0,15	0,17	34	Thé "
35	Kawa "	0,17	0,14	0,16	0,20	35	Café "
36	Surogaty kawy "	0,18	0,11	0,15	0,28	36	Succédanés du café "
37	Kakao "	0,12	0,15	0,08	0,17	37	Cacao "
38	Owoce "	3,13	1,16	3,22	4,95	38	Fruits "
39	Przetwory owocowe "	0,17	0,06	0,31	0,03	39	Conserves, confitures, compotes de fruits "

a Obacz uwagę a na str. 352.

a Voir la note a à la page 352.

Tabl. 6. Przeciętne spożycie w maju na jednostkę konsumcyjną

Consommation moyenne au mois de mai par unité de consommation

1932

Wyszczególnienie		Grupy zamożności a Groupes d'aisance a				Spécification	
		Wszystkie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus		
Liczba zbadanych budżetów		71	19	33	19	Nombre des budgets examinés	
Przeciętna liczba osób w rodzinie . .		3,89	4,42	3,82	3,47	Nombre moyen des personnes dans une famille	
Przeciętna liczba jednostek konsumcyjnych w rodzinie		3,11	3,48	3,04	2 85	Nombre moyen des unités de consommation dans une famille	
1 Chleb kg	7,41	7,91	7,39	6,85	1 Pain de seigle kg		
2 Ciasto "	0,25	0,14	0,30	0,29	2 Pâtisseries "		
3 Bułki "	2,54	1,94	2,51	3,33	3 Pain blanc "		
4 Mąka pszenna "	1,82	2,12	1,78	1,52	4 Farine de froment "		
5 Mąka żytnia "	0,02	0,01	0,04	—	5 Farine de seigle "		
6 Mąka inna "	0,03	0,02	0,05	0,01	6 Autres farines "		
7 Makaron "	0,15	0,10	0,14	0,23	7 Macaroni "		
8 Kasze "	0,71	0,69	0,72	0,73	8 Gruaux "		
9 Ryż "	0,31	0,23	0,33	0,35	9 Riz "		
10 Groch i fasola "	0,21	0,21	0,23	0,16	10 Pois et haricots "		
11 Kartofle "	11,30	14,05	10,23	9,91	11 Pommes de terre "		
12 Kapusta "	0,37	0,61	0,29	0,25	12 Chou "		
13 Inne jarzyny "	4,46	2,99	4,80	5,62	13 Autres légumes "		
14 Mleko l.	12,48	11,77	11,97	14,29	14 Lait l.		
15 Masło kg	1,31	0,80	1,34	1,89	15 Beurre kg		
16 Ser "	0,37	0,24	0,39	0,49	16 Fromage "		
17 Śmietana l.	0,65	0,38	0,74	0,83	17 Crème l.		
18 Jaja kg	1,50	1,22	1,65	1,58	18 Oeufs kg		
19 Wołowina i cielęcina "	3,98	2,70	4,14	5,27	19 Viande de boeuf et de veau "		
20 Wieprzowina i baranina "	0,79	0,59	1,02	0,61	20 Viande de porc et de mouton "		
21 Drób "	0,09	—	0,13	0,11	21 Volaille "		
22 Mięso inne "	0,23	0,32	0,18	0,23	22 Autres viandes "		
23 Ryby "	0,05	—	0,04	0,13	23 Poissons "		
24 Śledzie "	0,07	0,05	0,10	0,06	24 Harengs "		
25 Sardynki i szproty "	0,06	0,02	0,09	0,06	25 Sardines et sprats "		
26 Szynka "	0,26	0,08	0,31	0,36	26 Jambon "		
27 Kielbasa i inne wędliny "	0,46	0,46	0,44	0,48	27 Saucisson et autres charcuteries "		
28 Kaszanka "	0,03	0,03	0,04	0,03	28 Saucisson au grua "		
29 Ślönina "	0,54	0,64	0,53	0,42	29 Lard "		
30 Smalec "	0,22	0,21	0,25	0,19	30 Saindoux "		
31 Łój, olej i inne tłuszcze "	0,02	0,01	0,01	0,03	31 Suif "		
32 Cukier "	2,49	2,05	2,80	2,46	32 Sucre "		
33 Słodocy i miód "	0,30	0,25	0,32	0,31	33 Sucreries et miel "		
34 Herbata "	0,05	0,04	0,05	0,06	34 Thé "		
35 Kawa "	0,05	0,04	0,05	0,07	35 Café "		
36 Surogaty kawy "	0,06	0,03	0,05	0,10	36 Succédanés du café "		
37 Kakao "	0,04	0,04	0,03	0,06	37 Cacao "		
38 Owoce "	1,01	0,33	1,06	1,74	38 Fruits "		
39 Przetwory owocowe "	0,05	0,02	0,10	0,01	39 Conserves, confitures, compotes de fruits "		

Tabl. 7. Wartość odżywcza i cieplna dziennych norm spożycia na jednostkę Konsumcyjną w maju*Valeur nutritive et thermique des normes journalières de consommation au mois de mai par unité de consommation*

1932

Wyszczególnienie	Grupy zamożności a Groupes d'aisance a				Spécification
	Wszystkie grupy Tous les groupes	I do 149 jusqu'à	II 150—249	III 250 i więcej et plus	
Liczba zbadanych budżetów	71	19	33	19	Nombre des budgets examinés
Przeciętna liczba osób w rodzinie . .	3,89	4,42	3,82	3,47	Nombre moyen des personnes dans une famille
Przeciętna liczba jednostek konsumcyjnych w rodzinie	3,11	3,48	3,04	2,85	Nombre moyen des unités de consommation dans une famille

Wartość odżywcza w gramach — Valeur nutritive en grammes					
Białko ogółem	83,9	72,0	86,2	93,8	Albumine ensemble
roślinne	28,4	29,0	28,1	28,2	végétale
zwierzęce	55,5	43,0	58,1	65,6	animale
Tłuszcze ogółem	98,2	76,6	101,2	116,9	Graisses ensemble
roślinne	3,9	3,8	3,8	4,1	végétales
zwierzęce	94,3	72,8	97,4	112,8	animales
Węglowodany ogółem	415,5	405,1	422,1	415,8	Hydrocarbonates . . . ensemble
roślinne	394,7	386,1	401,7	391,8	végétaux
zwierzęce	20,8	19,0	20,4	24,0	animaux

Wartość cieplna w kalorjach — Valeur thermique en calories								
Ogółem	2 970,1	2 676,3	3 035,9	3 184,8	Ensemble			
Z artykułów pocho-	{	roślinnego	1 779,9	1 744,8	1 808,3	1 768,6	Articles de provenance {	végétale
dzenia		zwierzęcego	1 190,2	931,5	1 227,6	1 416,2		animale

a Obacz uwagę a na str. 352.

a Voir la note a à la page 352.